

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:

Un an 250 Lei. — Șase luni 130 Lei. — Trei
luni 75 Lei. — Pentru străinătate un an 500 Lei.
Pentru America 4 Dolari.
Ziarul apare Marțea și Vineria

Prețul inserțiunilor: un șir pe 5 Lei pentru odată,
dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul corespunzător.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Ro-
mân”, Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegraful Român”, Strada
Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nerancate se refuză —
Articole nepublicate nu se înapoiază.

Vorbirea I. P. S. Sale Mitropolitului Nicolae al Ardealului

ținută în ședința Senatului din 13 Iunie 1924 la discuțiunea
pe articole a legii învățământului primar și normal-primar

— După notele stenografice —

Dle președinte, dlor senatori! Lua-
rea în considerare a legii pentru învățămân-
tul primar și normal primar, care s'a
făcut cu atâta însuflețire, în taina nopții
trecute, a fost un praznic al culturii noastre
naționale. (Aplauze).

Vă rog să credeți că nu voi fi eu
acela care să tulbure seninătatea și bucuria
acestui praznic, la care mai vârtos am
 luat parte din toată inima, — dar am fost
obligat să iau cuvântul, pentru că oratorii
cari s'au precedat la această tribună, s'au
referit la școlile noastre confesionale din
Ardeal.

Întru cât aveam de gând să vorbesc
la discuțiunea generală asupra acestei legi,
eram hotărât să nu ating chestiunea școl-
ilor noastre confesionale, pentru că legea
pe care o discutăm nu se referă la situa-
țiunea acestor școli, și dl ministru ne-a
promis că va aduce o altă lege prin care
va reglementa situația lor.

Voi avea prin urmare ocaziunea ca
să desfășor atunci mai pe larg punctul de
vedere pe care stau eu ca păstor al bi-
sericii ardeleni care a înființat și susținut,
pentru cultura și luminarea neamului no-
stru, școala confesională în Ardeal.

Dnii senatori cari m'au precedat la
această tribună, au adus elogiul bisericii
pentru opera culturală mare ce a săvârșit-o
prin înființarea și prin susținerea școlilor
confesionale.

Ca păstor al bisericii care a îndeplinit
această operă, mă simt dator ca să le ex-
prim mulțumirile bisericii pentru cuvintele
de recunoștință ce ni le-au adresat.

În adevăr, abia astăzi când poporul
nostru românesc din Ardeal nu mai este
încătușat sub jugul unei stăpâniri străine,
ne putem da seama de contribuțiunea ex-
traordinară de mare pe care biserica lui i-a
dat-o, pentru că să-i salveze cultura, limba
și sufletul său. (Aplauze).

Începând încă din a doua jumătate a
veacului al 18-lea, această biserică nesocotind
lanțurile sub cari zăcea, a început
să înființeze școli pentru luminarea cre-
dincioșilor ei.

Această muncă s'a înțepit în decursul
veacului al 19-lea, îndeosebi prin stăruin-
țele marelui nostru arhiepiscop și mitropo-
lit Andrei Șaguna, așa încât am ajuns ca
în cele mai multe parohii ale mitropoliei
noastre ortodoxe din Ardeal, alături de bi-

serică, să se găsească și fiica ei, școala
confesională. Aceasta a fost singura școală
în care se învăța românește, singura școală
în care a fost cultivată cultura noastră
națională, singura școală în care comorile
sufletului românesc și-au găsit adăpostul
lor sigur.

Pentru pregătirea învățătorilor nece-
sari acestor școli, pe lângă fiecare cen-
tru vlădicesc, se găsea câte o școală nor-
mală.

Așa a fost la noi și așa a fost și în
biserica soră a fraților noștri uniți cu Roma,
căci în ceea ce privește munca noastră cul-
turală, ne-am simțit întotdeauna una (apla-
uze), fii ai aceluiaș neam și obligați să ne
dăm mâna de câte ori a fost vorba de
apărarea intereselor neamului nostru. (A-
plauze prelungite).

Școala normală din Sibiu, — avem
documente — există încă dela anul 1786,
și astfel cred că este cea mai veche din
școlile normale din întreg cuprinsul țării
noastre.

Această școală normală, împreună cu
celelalte surori ale ei, ne-au dat corpul în-
vățătoresc pe care țara noastră românească
l-a găsit în Ardealul desrobii.

Aceste școli confesionale nu au fost
lucruri de împrumut, plante exotice impor-
tate dela străini, ci ele au crescut din ne-
cesitățile poporului, din îndemnurile firești
ale sufletului românesc către cultură, au
crescut din binecuvântarea pe care bise-
rica în totdeauna a dat-o acestor indem-
nuri.

Școala noastră confesională a fost cu
adevărât o instituție a poporului, prin ori-
ginea, prin duhul ei și prin mijloacele de
susținere a ei; a fost înființată cu con-
cursul poporului nostru credincios, din
partea bisericii sale, și a fost susținută
prin dragostea și prin jertfa acestor credin-
cioși, împotriva tuturor tentațiilor de a
o desființa.

Ceace faceți D-voastre, dle ministru,
astăzi, interesând poporul la clădirea edi-
ficiilor școlare, — o mișcare atât de fru-
moasă și însuflețitoare în tot cuprinsul
țării, — biserica noastră a făcut de când
a început să înființeze școli. Dar popo-
rul avea drepturi largi, căci învățătorul
acestor școli confesionale era ales de
obștea credincioșilor din fiecare parohie
și această obște se interesa de aproape

de mersul învățământului și de toate ne-
cesitățile școlii. Școala aceasta fiind o
instituțiune a poporului, a fost în acelaș
timp o instituțiune «per eminentiam» na-
țională.

Dl raportor al legii pe care o discu-
tăm a spus, cu drept cuvânt, că școala
are să servească interesele națiunii. Dsa
a spus însă aceste cuvinte ca o motivare
a concepției ce a înfățișat-o cu privire la
etățizarea școlii noastre confesionale.

Să-mi dea voie să-i răspund, că școala
noastră confesională, pe lângă toate pie-
decile ce i s'au pus, a fost străbătută de
o curată vibrație a sufletului nostru na-
țional.

Mă închin în fața muncii pe care ați
desvoltat-o în vechiul regat, în atmosfera
libertății lui pe terenul școlar, pentru a
face pregătirea sufletească în vederea în-
făptuirii unității noastre naționale.

Dați-mi voie să adaug, că nu merită
mai puțină laudă și recunoștință, opera
națională care a fost îndeplinită dincolo,
sub jug străin, pentru pregătirea sufle-
tească în vederea realizării aceluiaș ideal.
(Aplauze prelungite).

Dacă a fost lucru frumos ca să ro-
stească cineva — cum spunea dl raportor
— poeziile noastre naționale și patriotice
în școala de dincoace, vă rog să credeți
că cel puțin tot pe atât de frumos, dar
de sigur mult mai greu a fost ca să fie
recitate aceleași poezii naționale dincolo
de Carpați, în tot cuprinsul Ardealului,
până la granițele dinspre Tisa ale țării
noastre de astăzi (Aplauze).

Această operă a îndeplinit-o școala
confesională, școala înființată și ocrotită
din partea bisericii noastre românești.

Această școală n'a fost însă, precum
am înțeles că a spus dl raportor, o școală
comunală. Școlile comunale, care existau
în fosta Ungarie, au fost cu totul deose-
bite de școlile confesionale. Școlile co-
munale au fost susținute de comuna po-
litică, ele stăteau sub jurisdicția și sub ad-
ministrația acelei comune, sub controlul și
supravegherea județului și a guvernului.
Școlile confesionale au fost înființate
însă de biserică, au stat sub jurisdicția și
sub administrația bisericii. Ea le-a între-
ținut cu toate cele necesare și numai în-
tr-un târziu a primit și ajutor dela stat.

Aceste școli confesionale, prin ur-
mare, nu sânt una cu școlile comunale.

Stând școlile comunale în admini-
strația comunelor, județelor, și fiind atâr-
nătoare de guvern, ele au fost supuse la
toate fluctuațiunile politice culturale, pe
care statul unguresc și guvernul unguresc

indiferent de partidele cari se succedau la putere, o urmăreau faţă de noi, românii.

Cu timpul şcolile aceste comunale au fost aproape pe de-a-ntregul maghiarizate. Şcolile confessionale însă, care au fost puse sub ocrotirea bisericii, au avut mai multă putere de rezistenţă şi şi-au păstrat caracterul lor naţional până în ultima clipă, când a venit dorobanţul, ca deodată cu poporul, cu biserica, să le elibereze şi pe ele din sclăvia în care se găseau.

Vă puteţi da D-Voastre foarte bine seama, ce a însemnat această activitate culturală a bisericii pentru poporul nostru de dincolo de Carpaţi. Biserica noastră a fost prin toate concepţiile şi aşezămintele ei o biserică militantă pentru cultura poporului. Eu cunosc istoria creştinătăţii, şi daţi-mi voie să spun, că nu cunosc o altă biserică care să fi lucrat cu atâta îndărjire şi care să fi adus jertfe atât de mari pentru cultura şi pentru luminarea obşteii sale credincioase, precum a adus biserica noastră din Ardeal, prin înfiinţarea şi prin susţinerea şcoalelor sale. (Aplauze).

În această şcoală s'a oglindit mentalitatea creştinească şi românească a neamului nostru, şi prin această şcoală s'a susţinut o armonie deplină între cei doi factori cari aveau să lucreze la luminarea poporului nostru, între preot şi învăţător. Preotul şi-a făcut rugăciunile şi slujba şi tainele sale dumnezeieşti în altar, iar învăţătorul, în numele întregului popor, în numele bisericii celei vii, îi răspundea din străină.

Aşa se rugau împreună către Dumnezeuul părinţilor noştri, cei doi luminători ai satelor noastre.

La noi, dlor senatori, pe urma legăturii strânse dintre biserică şi şcoală, n'a existat un curent de învăţare între preot şi învăţător. Au existat, ce e drept, conflicte izolate — cum sânt aproape inevitabile între oameni — n'a existat însă, un curent de vrăjmăşie între preot şi învăţător, fiindcă acest curent s'ar fi considerat ca o slăbire a puterilor şi ca o crimă faţă de datoria apărării naţionale.

Eu cunosc lucrurile din altă parte a ţării noastre, din Bucovina, unde un asemenea curent a existat, pornit din partea stăpânirii, călăuzită de principiul «divide et impera», stăpânire care a început să întrebuinteze pe învăţători ca unealtă, în slujba politice a guvernului, împotriva preoţilor, cari în marea lor majoritate mergeau cu partidul naţional de atunci.

La noi un asemenea curent, graţie organizării şcolilor confessionale în legătură cu biserica strămoşească, n'a existat. Şi eu am convingerea că nu va putea să existe nici de aici înainte, căci tradiţia aceasta sănătoasă de colaborare armonică între preoţi şi învăţători, trebuie menţinută cu sfinţenie de ambele părţi.

Dacă în anii din urmă s'au ivit cazuri mai întinse de vrăjmăşie între preoţi şi corpul învăţătoresc, aceasta se explică prin unele greşeli, cari nu trebuie să se mai repete. S'a făcut greşeala de a li se spune învăţătorilor: nu mai aveţi trebuinţă să staţi în legătură cu biserica, căci astăzi statul vă garantează beneficii mai mari decât biserica. Şi dela vorbe s'a trecut la fapte. A fost urcată leafa învăţătorilor de stat, pe când învăţătorilor confessionali nu li s'a urcat, după cum exista de mai înainte un obligământ, pe care însă nu l-a ţinut guvernul, nu le-a ridicat şi acestora leafa în aceeaşi proporţie.

Şi atunci învăţătorii cu leafa mai mică au fost siliţi să-şi ridice cuvântul împotriva tradiţiei în care au fost crescuţi, împotriva bisericii şi a preoţilor. Am însă satisfacţia să constat că, nu acele elemente din corpul învăţătoresc care sânt obișnuite să cinstească factorii din viaţa noastră naţională, au fost purtătorii aceluia curent, ci acelea cari mai înainte nu erau străine de o apropiere la guvernul străin de care am scăpat.

Am nădejde că asemenea curente nu se vor mai ivi şi atât preoţii cât şi învăţătorii se vor simţi obligaţi, în conştiinţa lor, să lucreze mână în mână, pentru ridicarea culturală a poporului.

Şi eu, ca păstor al bisericii, fac făgăduinţa că precum în trecut, aşa şi de aci înainte, îmi voi da tot concursul şi voi îndemna preoţimea ca să trăiască în cea mai bună înţelegere cu corpul învăţătoresc. (Aplauze prelungite).

Dlor senatori, noi am lăsat bisericile desbrăcate de podobaie, am lăsat în cea mai mare parte fără locuinţă şi în mare parte cu locuinţe necorespunzătoare, preoţimea noastră, numai pentru că putem da poporului şcoala de care avea trebuinţă.

Dvoastre ştiţi, că un lucru pentru care aduci jertfă, îi este foarte scump. În şcoala noastră se cuprind cele mai curate jertfe ale bisericii noastre. De aceea şcolile noastre ne sânt aşa de scumpe şi de aceea nu ne putem despărţi nici astăzi de ele.

Vă rog, prin urmare, să înţelegeţi bine motivele cari trăiesc în sufletele noastre şi din cari isvoreşte concepţia pe care am onoare s'o înfăţişez eu astăzi în chestiunea şcolilor confessionale înainte de Dv.

Noi credem că statul nostru naţional, mai ales în această primă fază a organizării sale, are trebuinţă de concursul bisericii pentru a rezolvi marea problemă culturală a neamului.

În biserica, care a înfiinţat şi a susţinut şcolile confessionale din Ardeal, este acumulată o experienţă pe terenul şcolar, este acumulată o muncă de luminare a poporului, şi noi credem că biserica este obligată faţă de trecutul ei, faţă de neamul pentru care atât a făcut, să nu dezerteze tocmai astăzi de pe terenul de muncă cultural, pe care a stat în toată vremea.

Noi ne simţim obligaţi faţă de cultura neamului, să stăm în ogorul pe care l-am cultivat cu îngrijire.

Acesta e motivul principal, pentru care milităm pentru menţinerea şcolii confessionale, iar nu teama, precum a spus dl raportor, că ne-ar scădea prestigiul dacă nu am mai avea şcoli confessionale.

Nu e vorba de prestigiu, căci acesta-ţi-l dă munca pe care o desfăşori, sinceritatea şi dragostea ce o pui în această muncă pentru întărirea poporului.

Şi este atât de larg ogorul nostru de muncă, este atât de cuprinzătoare via această mare, încât mi se pare că sânt prea puţini muncitorii devotaţi cari să poată purta sarcina lucrului întreg.

Ne ajunge şi nouă destul teren, pentru ca să ne manifestăm prin munca şi jertfa noastră, susţinându-ne prestigiul în faţa credincioşilor bisericii.

Noi nu am lucrat fără pricepere.

Dovadă sânt rezultatele muncii noastre pe cari le-am găsit amintite şi în raportul care precedează acest proiect de lege.

În acest raport se spune că: după ultima statistică oficială, cea din 1909, în Vechiul Regat erau 60, 6 la sută analfabeţi, iar în Ardeal judecând după proporţia celor cari frecventau şcoala în 1912 în Ungaria întreagă 39,2 la sută, în Bucovina 60,4 la sută ştiutori de carte, iar în Basarabia abia 6 la sută.

Di Tony Iliescu: 6 la sută sânt ştiutori de carte, în Basarabia.

I. P. S. S. Mitropolitul Ardealului Nicolae: Aveţi dreptate; în Basarabia erau 94 la sută neştiutori de carte, iar în Bucovina 60,4 la sută.

Cel mai scăzut procent de analfabeţi este deci în Ardeal, dovadă că şcoala noastră confessională a îngrijit bine de cultura poporului şi a înlăturat, într-un cât numai i-au permis împrejurările şi puterile, întinerul din mijlocul lui.

Nu vreau să zic prin aceasta că şcoala de aci nu şi-a împlinit misiunea ei, ca cea din Ardeal. Eu ştiu greutatea cu cari a avut să lupte vechiul regat, până când a putut să-şi organizeze viaţa sa de stat, şi în cadrul ei, viaţa sa naţională şi culturală.

Di N. Gh. Popovici: Dominaţiunea fanariotă.

I. P. S. Sa Mitropolitul Ardealului Nicolae: Ea şi alte multe împrejurări.

Scot însă încheierea din datele statistice, că şcoala noastră confessională din Ardeal, adică cele mai bine de 3000 de şcoli confessionale sâteşti, pe cari le-am înfiinţat prin parohiile noastre, au fost şcoli bune cari au putut să reducă procentul analfabetismului din sânul poporului.

Eu de altfel, d-lor senatori, nu dau o importanţă exagerată scrisului şi cititului.

Scrisul şi cititul sânt o dexteritate. Astăzi, când preţuim atât de mult folosul tiparului, scrisul şi cititul sânt o dexteritate de care nu se poate lipsi un popor; însă nici când nu voi fi ţinut să judec valoarea morală, valoarea sufletului unui popor, în primul rând după numărul celor cari posedă dexteritatea scrisului şi cititului.

Pentru această judecată avem alte criterii mai superioare.

Noi am avut în vremile trecute şi Voevozi cari nu ştiau să-şi pună iscălitura şi cu toate acestea şi-au îndeplinit misiunea istorică pe care o aveau pe pământul românesc. Adesea am avut ocaziune să întâlnesc fruntaşi ai satelor, câte un primar din cutare sat, care nu ştia meşteşugul scrisului şi al cititului, dar avea atât de bun simţ al rasei, atâtă stăpânire de sine, atâtă înţelepciune sănătoasă şi putere de orientare în lumea sa încă, pentru toate aceste calităţi mari ale sufletului, stătea mai sus decât mulţi din acei cari ştiau scrierea şi cititul, chiar mai sus decât mulţi cari au avut fericirea să înveţe la şcoli superioare.

Totuşi este un rezultat, pe care l-au obţinut şcolile noastre confessionale, prin reducerea analfabetismului.

Dar mai presus de acest rezultat preţuiesc rezultatul pe care l-au produs ele în ce priveşte moralizarea poporului prin infiltrarea credinţei, a iubirii, a dreptăţii şi a celorlalte mari virtuţi, cari trebuiesc să stea la temelie vieţii oamenilor singuratici ca şi la temelie vieţii popoarelor.

Şi, în privinţa aceasta, avem fericirea să putem constata că, prin şcoala confessională, bisericile noastre din Ardeal au putut să păstreze întreg şi curat sufletul neamului nostru, au putut să-l păstreze în stare ca, scăpând astăzi la libertate şi punându-se în lucrare toate minunatele forţe

de cari dispune, să se poată înălța către toate bunurile culturii și ale civilizației (Aprobări).

D-lor senatori, totuși, biserica noastră strămoșească nu și-a îndeplinit misiunea sa întregă.

Să-mi dați voie, ca să subliniez această misiune mare, pe care are să o îndeplinească biserica astăzi și pe care va avea să o îndeplinească mâine, în viața neamului.

Opera bisericii până acum a fost mai mult o operă de conservare.

Poporul nostru, ori unde s'a găsit, a trecut prin grele împrejurări cari i-au angajat toate puterile la apărarea existenței sale și nu i-au dat răgazul de lipsă ca să se ocupe de problemele cele mari ale științei, ale culturii și civilizațiunii.

Astăzi, slavă Domnului, a sosit timpul ca să ne apropiăm cu tot dinadinsul și de aceste probleme. Astăzi putem să privim departe, să ne lărgim orizonturile, să adăncim obligamentele vieții noastre naționale în raport cu cultura umană și cu contribuția pe care trebuie să o dăm la sporirea acesteia, în această parte a lumii.

La această operă constructivă, la această operă de asigurare trainică a moștenirii noastre și de garanție a viitorului nostru, justificată prin îndeplinirea rostului nostru larg conceput în lume, biserica noastră trebuie să-și dea partea sa de muncă.

Dar pentru această operă trebuie să ne pregătim.

D-lor senatori, pentru ca să fiu înțelese ce vreau să spun, să-mi dați voie, tocmai pentru că dl ministru al nostru de instrucțiune este specialist în domeniile științei biologice, să citez cuvintele învățatului fiziolog Dubois Reymond, care a zis că: chiar și științele naturale moderne oricât ar suna aceasta de paradoxal, își au originea în creștinism.

Aceasta nu înseamnă că creștinismul a dat în mâna învățătorilor telescoapele și microscopurile și microtoamele și celelalte mijloace ale cercetării experimentale, nici că creștinismul le-ar fi arătat, dacă se învârt soarele în jurul pământului, ori pământul în jurul soarelui; pentru că creștinismul nu are să rezolve probleme de această natură.

Domeniul său este cu totul altul. Creștinismul — ca să-i răspund dlui Ghibănescu — nu se identifice nici cu concepția geocentrică veche, nici cu concepția heliocentrică. Domeniul creștinismului este împărăția cea fără hotare a sufletului omenesc. Pe acest suflet vrea creștinismul să-l întoarcă cu tot ce este căzut într'insul iarăși la Dumnezeu. Prin această lucrare organizează sufletele, și numai sufletul organizat și spiritualizat prin credință, numai sufletul purificat de patimele inerente naturii omenesti, numai acel suflet e bine pregătit pentru desvoltarea unei rodnice și superioare culturi. În sensul acesta putem spune că cultura nu «se face», ci se naște și crește organic din prinosul sufletelor pregătite ca să o dea. Și dacă timpurile mai apropiate de noi, au putut să dea o desfășurare atât de intensă științelor naturale ca și întregii culturi înaintea de astăzi, nu trebuie să uităm că popoarele apusului au trebuit să treacă prin acea epocă de educație sufletească, prin acea prelucrare și adâncire a sufletului lor, care a creat în decursul secolelor condițiile morale fără de cari desvoltarea științei și a civilizației moderne ar fi fost imposibilă. În acest rezervoriu sufletelesc, acumulat prin

lunga operă de educație pe care a săvârșit-o creștinismul în viața popoarelor apusene, e a se căuta acea disciplină intelectuală, acea iubire de adevăr, acea putere de sintetizare și acea pătrundere cu răbdare până în amănuntele problemelor științei și ale vieții, care a scos la suprafață pe pionerii științei și ne-a dat agoniseala neprețuită a culturii superioare de astăzi.

Ei bine, d-lor senatori, această operă de adâncire a vieții noastre sufletești, această operă de preparare a condițiilor sufletești indispensabile pentru producerea unei culturi superioare, pentru care are pre-dispozițiuni firești poporul nostru, această operă la noi încă nu a fost dusă la îndeplinire. Ea va trebui desăvârșită de aici înainte, cu deosebire din partea bisericii, care e datoare să-și înteească munca ei, utilizând puterile divine de cari ea dispune pentru a prepara sufletul poporului în vederea liberei și largi desfășurări a culturii superioare românești și a tuturor binecuvântărilor ei. Aceasta e marea misiune de care trebuie să se pătrundă biserica noastră, toți slujitorii și fiii credincioși ei ei.

Argumentul schițat este cu mult mai cuprinzător decât ca să-l pot desfășura cu această ocazie înaintea d-voastră. Din cele amintite ați binevoit a cunoaște motivul mai adânc pentru care biserica ardeleană, prin votul tuturor corporațiilor ei, a cerut menținerea școlilor noastre confesionale. Noi avem convingerea că, măcar încă pentru un timp, trebuie păstrată tradiția ca școala să fie în cea mai strânsă legătură cu biserica, ca școala confesională. În chipul acesta, credem noi, vom putea să clădim pe temelii mai puternice viața culturală a neamului nostru.

D-lor senatori, trecând la altă ordine de idei, eu îmi dau bine seama că datoria noastră a tuturor este, să aducem viața din provinciile alipite, în cadrul vieții de stat național român. Dar aceasta nu înseamnă că n'ar trebui să lăsăm instituțiilor noastre libertățile de cari au trebuință, pentru că numai într-o atmosferă de libertate și lăsând loc răspunderilor și inițiativelor rodnice, se naște variațiunea formelor de viață care îmbogățesc comorile unei națiuni. Noi vom ști să împletim în viața noastră de stat toate așezămintele noastre concrescute cu viața poporului nostru, cum sunt și școlile noastre confesionale, dar avem nădejdea că vor înțelege și minoritățile cu cari locuim împreună, această datorie a lor de a-și încadra și ele așezămintele în cadrul vieții noastre de stat național. (Aplauze). Numai în măsura în care vor dovedi această înțelegere, vor ști să ne câștige deplina noastră încredere și deplinul nostru respect, pe care-l purtăm în inimă față de limba lor, față de cultura lor, față de toate așezămintele culturii lor. (Aplauze).

Noi, după cum foarte bine ne-a asigurat dl ministru al instrucțiunii, nu râvnim la sufletul lor. Acest gând este străin de mintea noastră. Mai ales noi, cari am trăit sub o asuprire străină, înțelegem suferințele grozave ale nedreptei asuprii de limbă și suflet. Eu sunt sigur că toți bărbaii noștri de stat sânt conduși de același sentiment; dar dacă cineva așteaptă să-i respectăm și să-i ocrotim limba și cultura, să ne dea voie să-i spunem că sântem în drept a-i cere să ne respecte și el limba noastră, limba statului nostru. (Aplauze).

Dacă cer minoritățile să respectăm cultura și așezămintele lor, să ne dea dreptul ca să le cerem respect și pentru cultura

noastră, pentru așezămintele noastre și pentru întreaga organizație a statului nostru național. (Aplauze).

Eu nu cred că minoritățile noastre se tem că statul nostru ar urmări gândul de a le desnaționaliza.

Dl Dr. C. Anghelescu, ministrul Instrucțiunii: Nu avem nevoie.

I. P. S. Sa Mitropolitul Ardealului Nicolae: Nu avem nevoie de aceasta, nu sântem avizați la aceasta și nu s'a pomenit la poporul românesc un singur caz ca să fi asuprit pe cineva, pentru limba lui, pentru credința lui, pentru cultura lui. Am vrut noi în Ardeal să facem dintr'un șes ori dintr'un ungar, român? Gândul acesta este străin și astăzi de sufletul larg și generos al poporului nostru. (Aplauze).

De aceea repet credința mea că minoritățile cunoscând aceste intențiuni loiale, cu totul loiale, ale noastre, vor înțelege, ceea ce spuneam adineori, că sânt obligate să intre, cu limba lor, cu cultura lor, în cadrele vieții noastre de stat național și, în măsura în care vor face acest lucru, și numai în această măsură, vor fi în stare să se facă vrednice de întreaga noastră încredere și simpatie. (Aplauze).

Cu atât mai mult înțelegem noi această datorie, de a ne încadra așezămintele noastre, cei din provinciile alipite, în cadrul vieții noastre de stat național. De aceea dăm toate asigurările și garanțiile, că școlile noastre confesionale, menținându-și caracterul, nu vor face, sub nici un raport, o notă discordantă, ci vor completa variația frumoasă a instituțiilor chemate să dea tot sprijinul neamului și statului nostru.

Dle ministru și d-lor senatori, când militez aci înaintea D-voastră pentru păstrarea școlilor confesionale, când apăr această concepțiune cu care am trăit și care ne-a făcut nouă atât bine, vă rog să nu credeți că prin aceasta sânt împotriva școlilor de stat și împotriva operei salutare, pe care vreți să o îndepliniți prin acest proiect de lege. Gândul acesta este cu totul străin de noi. Noi, biserica, care a știut aduce atâtea jertfe pentru ca să împlinească o mare operă de cultură, știe să pretuiască toate silințele pe care le depuneți D-voastră, pentru a clădi zidiri corespunzătoare pentru școlile satești, pentru a crește un corp didactic la înălțimea misiunii sale și pentru a ridica cultura neamului nostru.

Ceea ce dorim noi este ca întreagă această operă să fie străbătută de duhul credinței în Dumnezeu, și când vom vedea acest duh vibrând în școlile statului nostru, atunci noi, cei ce în acest duh am ținut poporul prin școlile noastre confesionale, ne vom liniști pe deplin inimile noastre. (Aplauze).

Prin urmare, dle ministru, când preconizează cineva ideea de a înlocui școlile confesionale prin școli de stat, își ia obligamentul mare, înaintea țării întregi și înaintea bisericii, care a susținut școlile confesionale, de a face educațiunea poporului nostru în duhul credinței religioase, de a face să fie străbătute așezămintele de cultură ale neamului nostru de mentalitatea lui ortodoxă, care i-a fost reazămul cel mai puternic al sufletului său, prin vijelia tuturor veacurilor pe care le-a străbătut. (Aplauze prelungite).

M'ați liniștit, dle ministru, și prin declarațiunile pe cari le-ați făcut cu privire la edificiile școlare. Sânt convins că prin bu-

năvoiața imprumutată, vom găsi mijlocul de a ne înțelege, pentru că nici D-Voastră nu voiți să slăbiți biserica, lipsindu-o de casele ei, și nici noi nu vom să lipsim școala de adăpostul pe care noi l-am creiat. (Aplauze).

De aceea vă sânt mulțumitor pentru obligamentul pe care l-ați luat, că veți trata chestiunea aceasta, a edificiilor școlilor noastre confesionale, cu toată soliditatea.

Mai am un cuvânt de spus cu privire la comitetele școlare. Vă rog ca să purtați grijă ca aceste comitete să nu fie mai prejos de pildă pe care au dat-o vechile noastre comitete bisericești. Să evitați anumite lucruri pe cari dvoastră nu le-ați avut în intențiune, dar nici nu le puteți întrezări de aci din capitala țării. Ca să mă explic ce vreau să spun, amintesc cazul care s'a petrecut în comuna noastră Marpod, locuită din cetățeni sași și români. În această comună noi avem școală confesională, clădită de popor și susținută de popor din vremuri vechi, și avem comitetul școlar care a avut grijă de toate nevoile școlii. Dvoastră ați dat ordin să se organizeze comitetele școlare și în acele comune în cari școli de stat nu există. În Marpod nu există școală de stat. S'a organizat totuși și acolo comitetul școlar după regulile stabilite de dvoastră, în frunte cu primarul și alți notabili din comună. În Marpod s'a întâmplat ca primarul să fie sas, s'a întâmplat ca și în comitetul școlar să fie mulți sași. Acest comitet astfel alcătuit a venit să se amestice în chestiunile școlii pe care o considerăm ca școala noastră confesională, pur românească. Și atunci ne-au venit românii din Marpod de ne-au spus: până acum am fost noi românii stăpâni pe școala noastră, deși eram sub unguri, dar acum în România-Mare, au venit sașii să se amestice în treburile școlii noastre românești, scoțând din școală icoanele sfinte și portretul Mitropolitului Șaguna.

Dvoastră nu știți de lucrurile acestea, dar ele s'au petrecut.

Dr. C. Anghelescu, ministrul Instrucțiunii: Se vor modifica aceste comitete.

I. P. S. Sa Mitropolitul Ardealului Nicolae: Ar fi bine ca să se lase îngrijirea școlilor în seama vechilor comitete școlare parohiale, pentru că ele au experiență și toată autoritatea, ca cu concursul acelorași credincioși cari au avut grijă de vechia lor școală, să o îngrijască și astăzi.

Sânt mulțumitor și pentru locul larg pe care l-ați dat religiei în învățământul școlii primare de stat, prin acest proiect de lege.

Vă rog, ca cu aceeași largime să și aplicați acest proiect de lege, deschizând larg porțile școlii pe seama muncii bisericii și pe seama muncii slujitorilor altărilor, iar biserica va îngriji ca prin propovăduirea ei să introducă în școală duhul cel curat al iubirii de Dumnezeu, de neam și de patrie. (Aplauze).

De acest duh are trebuință școala, ori ce caracter ar avea ea, mai presus de orice, pentru că ceea ce face gloria unui popor, este duhul în care se desfășoară viața sa. Veacurile viitoare nu ne vor întreba pe noi unde am locuit și ce am mâncat și cu ce ne-am îmbrăcat, ci ne vor întreba: care a fost lumea de idei în care ne-am desfășurat simțirea noastră, gândirea noastră, viața noastră, zi de zi și ceas de ceas.

Prin duhul lor bun trăiesc și tot prin duhul lor rău mor neamurile pământului.

Dlor senatori, ne apropiem de sărbătoarea cea mare a Rusaliilor, care e sărbătoarea Duhului celui Sfânt, care coborându-se asupra Apostolilor, a știut să vorbească, prin dâșii, fiecărui popor, în limba lui.

Astfel a consfințit Duhul cel Sfânt dreptul popoarelor la limba lor și la cultura lor națională.

Duhul acesta sfânt, duhul adevărului, duhul înțelepciunii și al bune înțelegeri, duhul temerii de Dumnezeu, îl implor eu în aceste clipe, ca să se pogore în școlile noastre, în sufletul învățătorilor și al elevilor, ca să producă acele roade ale iubirii de Dumnezeu, ale iubirii de neam și de lumină, prin care să se poată înălța neamul nostru, la înțelegerea și împlinirea marelui misiuni istorice, care i-a încredințat-o Providența divină, în aceste părți ale lumii. (Aplauze).

Dle ministru, ca încheiere, vă rog ca să suprimați din art. 2 parantezul referitor la caracterul de publicitate al școlii.

Nr. 5793 Plen.

(69) 1-3

CONCURS

La „Academia teologică Andreiană” ortodoxă română din Sibiu este vacantă catedra de Teologie Morală, pentru ocuparea căreia se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român”.

La catedra aceasta poate fi instituit nimeni acel candidat, care a absolvit facultatea teologică ortodoxă, și și-a câștigat licența ori doctoratul în teologie.

Cererile de concurs sânt a se trimite la Consistorul ortodox român din Sibiu, însoțite de următoarele documente în original:

1. Carte de botez.
2. Testamentul de maturitate.
3. Absolutoriu teologic.
4. Certificat despre licența în doctoratul în teologie.
5. Alte eventuale documente recomandatoare.

Cererile intrate după expirarea concursului nu se vor lua în considerare.

Sibiu, din ședința plenară, ținută la 17 Iunie 1924.

Consistorul arhidiecezan.

Concordatul cu Vaticanul. Ziare din capitală vestesc:

Din cercuri oficiale, sântem informați că tratativele pentru încheierea concordatului cu Vaticanul întâmpină mari dificultăți.

În ultimul consiliu de miniștri, ministrul nostru de externe a lăsat să se intervadă că, asupra mai multor chestiuni, cari formează obiectul concordatului dintre guvernul nostru și Vatican, nu s'a ajuns încă la o înțelegere definitivă.

Guvernul român cere dreptul de numire a episcopilor catolici dela noi.

Vaticanul ne-a pus în aceeași situație cu Jugoslavia, care a acceptat ca papa să aibă dreptul de numire și confirmare a episcopilor catolici.

Delegatul nostru dl. C. Banu a arătat că problema cultului catolic în România se prezintă sub altă formă decât în Jugoslavia, unde majoritatea populației este de confesiune catolică, și că pe temeiul acesta respinge punctul de vedere al Vaticanului.

De altfel un reprezentant autorizat al clerului nostru ne-a asigurat — scrie Universul — că în situația actuală concordatul nu va putea fi încheiat, spre bucuria clerului nostru, care este hotărât să lupte împotriva acestei convenții și atunci când el va trebui să fie ratificat de parlament, dacă va ajunge până acolo.

Vizitație canonică în tractul Geoagiu

Miercuri 2 Iulie n. 1924

După trei zile de întrerupere, în care timp I. P. S. Sa a fost la Sibiu, a treia săptămână de vizitație canonică o începem în comuna Băcăinți.

Plecarea din Geoagiu dimineața la 8 ore. Drumul trece prin hotarul bătut de piatră al comunei Gelmar. Piatra a nimerit aproape de tot recolta bieiilor gelmăreii, buni muncitori de pământ. Trece și prin comuna Băcăinți, locul de naștere a lui Aurel Vlaicu, mort în năpraznica prăbușire a aeroplanului său.

Băcăinții ne-au primit cu călăreți și bicicliști în frunte cu Ion, fratele regretatului Aurel Vlaicu. În dreptul bisericii poartă triumfală. Bineventura o face notarul comunei alături de mult popor, între ei și mama lui Vlaicu, care predă I. P. S. Sale un buchet de flori. I. P. S. Sa le mulțamește pentru frumoasa primire, legând câteva îndemnuri cu vitează și simbolică moarte a lui Vlaicu. Străbatem satul admirând mulțimea de festuri frumoase, covoare și ștergare, ce băcăințele le-au ținut pe ferești și aninat pe pereți în cinstea mitropolitului lor.

Eșind din Băcăinți dăm puțin în drumul de țară, ca apoi de unde ne așteaptă 16 călăreți să cotim spre Băcăinți. Mureșul îl trecem cu brudina. Trecuți Mureșul dăm imediat în sat, așezat parte pe malul Mureșului, parte pe malurile costice ale pârului cu apă puțină, dar alvie largă, căci când sânt ploii din pârău se transformă în râu. În stânga și în dreapta cum trecem prin sat se văd câteva ruine de case și de o biserică cu turnul ce i-a mai rămas, pe care făcuse un steag văzut de departe. Ni se spune că sânt urmele unor curți domnești și ale bisericii catolice, arse și prădate în revoluția lui Horia, fără a se mai putea reface. Aici era locul de petrecere al nemeșilor din împrejurimi, de aceea le vor fi făcut sfârșitul revoluționarii lui Horia, Cloșca și Crișan.

Și aici casele sânt numai covoare și festuri alese pe ferești și porți. La poarta triumfală primește și bineventează primarul, oferind I. P. S. Sale pâine și sare. După răspuns și mulțămire, ne suim spre biserică pe un șir de trepte și o cărare a grădinii bisericii. Popor mult și ales atât din Băcăinți cât și din comunele de mai la munte, *Curpeni, Valea mare și Buibuc*, cari spun de unde sânt pe table mari purtând numele comunelor.

Se oficiază sl. liturgie cu asistență de 6 preoți în biserica mare de piatră, dar nu tocmai prietenoasă.

I. P. S. Sa vorbește o oră în atențiunea încordată a celor prezenți, de pe fețele cărora radiază plăcerea de a asculta cuvinte de învățătură și mântuitoare de suflet. Popor dornic de lumină.

Masa și vizitațiunea protocoalelor parohiale din toate comunele aminate, aliate în bună ordine, ne rețin până la ora 2, când reîntoarcem tot prin Băcăinți.

Aici ne oprim din nou pentru vizitarea bisericii, umplută repede de popor, și a cancelariei parohiale. Biserica mică și doritoare de reparații nu e potrivită pentru băcăinți, oameni cu stare și cu înțelegere altfel pentru cele obștești. În deosebi se plâng de puțină purtare de grijă a celor mari din județ, cari i-au lăsat fără învățător de câțiva ani. Suplinirea nu este cu rezultate de laudă. Copii neînstruiți suficient în clasele primare, străbat greu în școalele secundare cele orase. Ca dovadă e că din Băcăinți nu sânt decât 2 la școală în oraș. În afară de celelalte motive, însuși faptul că e satul lui Vlaicu, ar fi de ajuns pentru orice poartă grija școalelor, să le dea un învățător bun și harnic, ca prin oamenii ce vor iesi din școli, să fie înflorită renumele Băcăinților. Preotul e tânăr și trebuie să și înțelească zelul.

Sânt puțin și în Gelmar pentru vizitarea cancelariei parohiale. Păr. Păcurari, pe lângă cancelarie bineținută și casa gospodărească, ne arată și o stupărie sistematică. E o îndeletnicire simpatice pentru preot.

Joi, 3 Iulie n.

Pornim tot dimineața din Geoagiu, de astădată spre Bobâlna. Facem un drum umbat, căci trecem pe lângă Folt.

La poarta triumfală sânteni mulți în frunte cu autoritățile și dl. Dr. Aurel Vlad fost ministru, fac I. P. S. Sale o primire însuflețită.

La ușa bisericii cu crucea și evanghelia preotul Petru Lula binevenitează.

«Să mergem în casa Domnului și împreună să aducem rugăciuni» e sfârșitul răspunsului I. P. S. Sale și intrăm în biserică, unde în fața de mult popor se săvârșește sfânta liturgie. Predica de învățătură, îmbrăcată în stil curgător și la înțelesul poporului, presărată cu pilde cari rămân întipărite în minte, a fost și aici ca'n tot locul ascultată cu deosebită atenție. La sfârșit sânt mii toți credincioși, ocazie de întâlnire și primire de binecuvântare fiecare în parte de la I. P. S. Sa.

E locul să amintim, că o vizitațiune canonică cu răbdare, conștiințiozitate și duhul creștinesc ce-l revărsă I. P. S. Sa asupra credincioșilor, prin prediciile pline de atâta conținut evanghelic, are un efect pastoral de mare valoare. Tot sufletul și felul de viață al credincioșilor e renăscut și îndrumat spre o viață nouă, atât religioasă, cât și cetățenească. Depinde de păstoriul lui suflați de toate zilele, să aducă rod. După mărturiile conducătorilor s'a observat că sâtenii s'au făcut mai buni, mai ascultători, mai blânzi. Această întoarcere spre bine s'a nu se crează că e trecătoare, căci răscolirea suflației a fost mult mai profundă, nu pentru o zi sau o săptămână, ci pentru vreme îndelungată. Poporul nostru trăiește mult cu sufletul și când i se dă hrană bună, o primește din tot sufletul.

Cancelaria parohială se află în cea mai bună rânduielă. Se găsește și cașă culturală cu o bibliotecă mărișoară (tot fapte de laudă pentru p. Petru Lula).

După o mică gustare plecăm spre casa dlui Dr. Vlad, a cărei poartă e transformată în poartă de primire. La intrare micul Mircea Vlad alături de dna Vlad întâmpină pe I. P. S. Sa cu un buchet mare de garoafe predându-l cu cuvintele: «Bine ați venit, I. P. Sfințite».

La masă I. P. S. Sa toastează pentru familia Dr. Vlad. Răspunde dl fost ministru într-o viguroasă scurtă cuvântare, în care face o elogioasă apreciere a însemnății bisericii și a activității I. P. S. Sale, zicând între altele, că neamul nostru în vremurile de astăzi trebuie să-și ia întărire sufletească dela biserică ca întotdeauna în vremurile de mari prefaceri. De cu seară ajungem în Geoagiu.

Vineri și Sâmbătă, 4 și 5 Iulie n.

Ziua de Vineri o folosim jumătate pentru odihnă, jumătate pentru a face calea lungă de 4½ ore cu trăsura până în Poiana. La ora 2 luăm prin căldura drumul de țară ce duce spre Almaș prin Bozeș și de acolo prin Ardeu, Balșa până la Almașel, de unde îl părăsim cotind la stânga spre Poiana. Până la Almașel admirăm încă odată drumul cu țărniuri de dealuri împădurite sau pelecete cu pășuni, fânețe și holde varzi sau date'n copt. În stânga Ardeului apar stâncile de peatră de var galbue. Pe una cu coastele teribile, înaltă ca o cetate, s'au găsit urme romane, vase și arme. Sînd pe serpentinele drumului după ce am eșit din Ardeu, ne stau în față cu fruntea țesută, un alt grup de stânci mai frumoase ca toate celelalte. Una din ele e proaspăt despicată de ger. Și aici s'au aflat multe urme romane, cari se păstrează în muzeul din Deva.

Poenarii ne întâmpină în bänderiu încă la ieșirea din Almașel. Treceam și pe lângă două guri de băi de argint părăsite din cauza scumpetei exploatarii. Când începem să zărim Poiana, ne zăresc și poenarii și dau drumul la câteva bubuituri de treasuri, ca să știe întreg satul. La poarta triumfală ne întâmpină frumos. În portul lor alb. Dela poartă drumul cu puțin urcat la biserică, e împodobit. Casele așezate în neorânduială — dar pitorească — sânt înflorite de țesăturile scoase ca podoabă de întâmpinare.

Ajungem în grabă la biserică sau mai bine zis la biserică, căci sânt două. Una mică slabă de abea se ține, alta mare de peatră în generală reparație exterioară. Dacă nu întrebim, crezi că sânt amândouă a celorși credincioși, una veche, alta mai nouă. De fapt cea mare e ortodoxă, iar cea mică e soră vitregă, e unită, cu vreo 7 credincioși. Aceștia văzând coborârea marelui a Mitropolitului nostru în mijlocul turmei sale drept credincioase, din îndemnul propriu au declarat că trec la religia strămoșilor lor, pe care o aveau în suflet, dar nu și pe hârtie, asemenea mărturiei celor din Cib, *ce ei totdeauna au fost de lege românească, numai popa le-a oșt unit*. Treacă și cel din urmă unit la ortodoxie, înfrățind bisericile au pus clopotele la idală în turnul cel mare ca să sune în adevă-

rata unire. Credincioșii reveniți la dreaptă credință, ca să se lapede de tot de papistăie, au trimis următoarele rânduri protopopului unit din Geoagiu:

«Oficiulul protopopesic gr-cat.

Geoagiu

Vă înștiințăm că de azi înainte nu mai avem nimic unit cu alții. Ascultând de glasul conștiinței noastre, ne-am făcut fii ai bisericii ortodoxe întreg poporului și cu tot ce a avut biserică și parohia unită din Poiana. Aici deci nu mai aveți ce căuta, nici On. Dta, nici mai marii Diale, căci am predat I. P. S. Sale mitropolitului Nicolae tot ce avem, și ne-a sfințit clopotul și l'am așezat cu cinste în turnul bisericii noastre ortodoxe lângă celelalte clopote, ca laolaltă să vestească bucuria împreunării noastre cu frații noștri.

Foștii parohieni uniți, ear acum ortodocși.

Sâmbătă dimineașa se oficiază sf. liturgie, după care I. P. S. Sa predica mult acestor blânzi și credincioși poenari. Ascultă cu sufletele deschise. Sânt numai o parte din ei pe acasă, căci puțin loc cultivabil li silește să scoabe la lucrul de seceriș în satele de pe Mureș, ca să-și agonisească pâinea cea de toate zilele. Mulți lucră în băisaguri, ceace-i face mai temători și mai iubitori de biserică.

În Techeru ajungem după masă. Aceeși caldă primire ca și în Poiana.

Înainte de a intra în biserică — după primirea oficială — pe I. P. S. Sa îl întâmpină preotul Fodoreanu din Valea-Bulzului, Zlatna, și în numele societăților cu băi de aur «Fericel» «Sfântul Ioan Botezătorul» și «Pyrit», în cari 80% din acționari sânt băieși români din Munții Abrudului, Bucumani și Techeru, predă o bucată de piatră de aur încadrată în o cutie de aragonit șlefuit. I. P. S. Sa le mulțumește călduros pentru această atențiune.

În biserică țesută de popor, se face sfințirea apei. I. P. S. Sa le predica cu învățătură și îndemnuri bune, și apoi botează pe fiecare.

Duminică, 6 Iulie n.

De seara sosim în Balșa. Primire aleasă cu clăreții și popor mult, căci Balșa e comună mare și puternică. Înainte bisericii mari și frumoase ne întâmpină p. N. Todeș cu următorul cuvânt de binevenire:

«Înalt Prea Sfințite Stăpâne,

Vremile creiază oameni mari, ear oamenii mari creiază epoci noi.

Epocă nouă a răsărit și în biserică noastră dreptmăritoare. Spiritul marelui arhieru Andrei începe să pulzeze din nou în biserică noastră, ear organismul atrofiat al acestei biserici începe a se desamorji, trezindu-se la viață nouă spre bucuria sufletească a celor zeloși și activi și spre tresărire și trezirea acelor cari trăiau într-un dulce farmiente.

I. P. S. Voastră după alegerea de arhiepiscop și mitropolit v'ați îndreptat pașii către frunța comună Reșinari, spre a Vă inspira la mormântul de acolo din duhul arhierului Andrei, ați plecat apoi de atunci încoace în călătoria de șef al bisericii, în diferite părți ale arhiericezei, spre a turna duhul fericitului Andrei în sufletul poporului și al preoștilor acestei biserici.

Ni-a sosit acum rândul și nouă ca să Vă primim în mijlocul nostru. Ce praznic mare și însemnat este acesta pentru noi, pentru tot sufletul înțelețor, pentru că în ansale bisericii din acești Munți nu se pomenesc ca să fi descins cândva vreun arhieru în mijlocul poporului din aceste părți.

Pronia divină V'a destinat pe I. P. S. V. ca să fiți primul arhieru care vine să-și cerceteze turma cuvântătoare la ea acasă. Precum Moise în vremea cea mai grea a înșelării poporului său în pustie, prin lovirea cu toiagul său în stâncă, vrîjit a poporului său înșelat apărător, tot așa I. P. S. Voastră acum în vremea celei mai grele pentru noi, când biserică și credința noastră este atacată de diferite secte răcicite, descindeți în mijlocul poporului spre a i da apă vie răcoritoare și întăritoare de suflete, spre a i întări pe toți în sfânta noastră lege strămoșească, în credința cea adevărată către Dumnezeu.

Acest pas al I. P. S. Voastre fie binecuvântat de Dumnezeu, ear noi popor și preoștie cerând binecuvântarea arhiericească, Vă urăm un bun sosit, zicându-vă din tot sufletul nostru: *Întru mulți fericți ani Stăpâne!* —

Se face vecernia și I. P. Sfințitul rostește o scurtă predică pregătitoare zilei de Duminică.

A doua zi dela casa preotului până la biserică I. P. S. Sa e dus cu litie de 8 preoși și un diacon. Cu toate că biserică e mare nu încapă nici jumătate din poporul venit să audă cuvintele mitropolitului lor. Ca să poată asculta toți cei veniți, I. P. S. Sa predica afară în fața întregului popor. Mulți din credincioși au ascultat în bătaia soarelui, aproape o oră și jumătate predica de explicare a celor zece porunci. În partea din urmă a predicii I. P. S. Sa a vorbit și contra învățăturilor pocăite, deoarece au început și în aceste părți să ademenească credincioșii învățăturile greșite.

În uralele mulțimii I. P. S. Sa e dus tot cu litie de preoși slujitori.

La masa ce se dă în localul spațios al școlii toastează I. P. S. Sa spunând celor prezenți cum a fost impresionat de bună armonie și înțelegere ce a constat o că există între intelectuali conducători ai acestui ținut urându-le spor în muncă, păstrarea și întărirea bunei înțelegeri.

Răspunde dl judecător Dr. Harghita, relevând admirația sa și a celorlalți intelectuali pentru așelese prestațiuni ale I. P. S. Sale în această obositoare vizitațiune canonică.

P. Todea cuvintează în onoarea dlui Dr. Marghita și Dr. Jantea primpretor, făcând o bine primită comparație între administrația vechiului regim și cea de astăzi.

După masă, la vizitarea cancelariei I. P. S. Sa află numai lucruri mulțumitoare și de laudă pentru p. Todea, unul dintre cei mai de seamă preoși ai acestui ținut. Nu lipsește din sat nici cașă culturală, nici o frumusească bibliotecă.

În drum spre Geoagiu ne oprim s'în comuna Ardeu, unde se face sfințirea apei. Popor e adunat și aici mult și ascultă cu nesațiu predica I. P. S. Sale.

Știind că nu vom mai veni prin aceste părți, ne despărțim cu greu de valul de oameni care ne însoțește foarte mulțumit sufletește — până la casa preotului lor.

E inserat bine pe când ajungem la casa dlui protopop Goron, unde ne așteaptă cina și locul de odihnă al oboselilor acestor două zile. Ceasuri întregi în trăsură, altelei în car cu boi — la Mermezeu, Băcaia și Cib, — în ploaie sau în bătaia soarelui, pe drumuri destul de sdrușnicioare — cu toată netezirea ce li s'a făcut — serviciul în biserică ceasuri desardând în nădușea de ne făceau apă, pe lângă acestea pentru I. P. Sfințitul predica, de cel puțin o oră, sânt ostenele ce numai cu devotament și dragoste de biserică și popor se pot săvârși și nici decum din o simplă «minciună convențională» de arătare la popor, cum a avut nepriceperea să scrie într-o revistă un domn unit din Geoagiu. Cel ce n'a luat parte personal la o vizitațiune canonică nu-i știe prețuri nici ostenele, cu atât mai puțin folosasele cari sânt neîntrecute de nici o altă descindere în sânel poporului.

În afară de Poiana unde a fost în 1852 Mitropolitul Șguna ca să împartă un ajutor bisericii năpăstuite de revoluția din 1848, în celelalte sate, cu excepția câtorva de pe lângă Mureș nu au văzut nici odată față unui Mitropolit și nici nu i-au ascultat măntuitoarele cuvinte de învățătură ale evangheliilor.

Luni 7 Iulie n.

În căldura acestei zile facem de dimineață drumul până la *Rapoltul-mare* trecând pe lângă Folt și prin Bobalna, privind cu plăcere la valea largă a Mureșului atât de mănoasă. Din unele puncte de ridicătură a drumului, avem priveliște până departe. Pe câmp e odihnă fiind sârbătoare. Jumătate din holde stau de acum să fie secerate, iar curcuzul vânoș și verde tare, începe să învelescă.

Nu departe de comună ne ies înainte clăreții ca semn că sântem aproape. La poarta triumfală primire marelui ca într-o comună frunțată. Din comunele văzute până acum după Geoagiu, e cea dintâiu unde găsim și străini în sat, celelalte toate au fost curat românești, în care străini devin numai pocăiți.

Se oficiază sfânta liturgie după care I. P. Sfințitul le predica explicând Tatăl nostru, între ascultători sânt mulți credincioși din Rapoltul, parohia p. Pășcu. Timpul scurt nu ne-a dat răgaz să vizităm și această comună cu toate că a fost luată primașă în program. Rapoltul s'au mahnit ca semn că ne-ar fi primit cu mare bucurie.

După masa luată la școală și vizitarea cancelariei bine purtată plecăm spre Oroiu. În drum trecem pe lângă o stâncă mare ce stă cu fruntea eișită din deal, ca o venică strează a Simeriei ce i stă în față.

În Oroiu îndată după primire — cu muzica C. F. R. din Simeria — ne bate la ochi lipsa portului românesc. Femeile poartă bluză și fuste ca săculețele, așa că și fața și mersul li i ca al lor. Nu știm prin ce împrejurări li s'a stricat portul.

Tinărul preot I. Ardeu în ușa bisericii bineventezată pe I. P. Sfințitul cu o potrivită cuvântare.

Biserica mică, dar bine îngrijită, abea poate cuprinde poporul adunat, ca să asculte predica de învățătură.

Dela biserică plecăm încunjujați de întreg poporul până la casa preotului, unde luăm o mică gustare. Muzica tot timpul cântă, ascultăm și noi, și poporul ce umple ograda și strada. În uralele lor plecăm spre Geoagiu, cu regretul că-i ultima comună ce o vedem în această vizitațiune canonică.

Diacon D. Antal.

Numire corectă. În urma cererii ministerului cultelor și artelor, ministerul de interne a intervenit către organele sale, ca în corespondența ce o poartă cu oficiile psihale și protopopești din mitropolia ardeleană sau cu alte autorități, biserica dominantă a statului să nu se numească «greco-orientală», ci *biserica ortodoxă română*, aceasta fiind numirea corectă.

Excursie culturală în Ardeal. O frumoasă excursie în Ardeal este organizată între 17 și 28 Iulie c. de către Ateneul popular d'n Tâmbășii Iașilor. Participă 500 de persoane, între care 100 basarabeni și 100 bucovineni.

Se vizitează la 18 Iulie Tg.-Mureș, la 19 și 20 Cluj, la 21 Oradea-Mare, la 22 Arad, la 24 Reșița, la 25 Alba-Iulia, la 26 Blaj, la 27 Sibiu, la 28 Iulie Brașov.

În toate orașele se țin șezători, conferințe și serbări de înfrățire.

În fruntea excursiștilor sânt dnii prof. I. Simionescu, M. Sadoveanu, prof. G. Tașcă, C. N. Irim etc.

Toate orașele ardelenice fac primiri călduroase excursiștilor moldoveni.

Necredința orașelor Datoria preoțimii

În articolul ce urmează mai jos se exprimă o nimerită părere privitoare la noile orientări ale preoților noștri întinute în adunări conferențiale, și anume: întinderea prin conferințele preoțești a propagandei religioase direct asupra centrelor provinciale, în legătură cu ordinea observată pe comunele rurale.

Sperăm, împreună cu autorul, să facem un bun serviciu slujitorilor altarului în orientările lor pastorale.

S'a scris adeseori în ziare și reviste, că scade credința poporului dela sate. Vina se aruncă asupra multora de toate. În timpul din urmă sânt dese amintiri sectarii. Fără îndoială, sânt primejdioși și ei chiar și pentru ordinea internă de stat. Dar, din punct de vedere al religiozității poporului dela sate, mai primejdioasă decât toate ni se prezintă viața orașelor în manifestațiile ei multiple.

Științele moderne au înmulțit numărul închinărilor de idoli. Aderenții materialismului își propagă principiile pe o scară întinsă în presă și politică. S'a scris și în acest ziar că, de altă parte, literatura pornografică, teatrele și cinematografele prezintă desfrâu în toată golătața lui, ducând lumea ușuratică spre naturalismul ateistic. Și, dacă aceste curente omorătoare de suflet au inficiat binisor orașele, cine ne-ar putea asigura, că în viitorul apropiat sufletul țărânului român va rămâne neatinț, când realitatea dovedește contrarul?

Toată necredința se propagă dela centre spre periferii. În centrele de cultură ale orașelor s'a sdrcinat mai întâi viața familiară. Concubinajile și divorțurile de aici au pornit spre sate. Tot de aici va pleca corupția și ateismul prin contactul social al orașelor cu satele. Efectele răboaiului vor potența și mai mult năvala acestor curente, înduimănind poporul cu biserica lui Hristos. Și un preot, ori cât de bun, nu-și va putea feri, pe toți credincioșii săi, de influențele sociale externe.

Cunoaștem cazuri concrete, când țărani simpli umblați în lumea largă, în discuțiile cu ei despre ale credinței, se provocau — ca exemplu de imitat — la tipuri de oameni culti cari consideră sfânta scriptură ca legenda veche. Bărbați, cu trecere în viața publică, combat cu scrisul credința bisericii despre existența spiritelor. Chiar elevi de licee, fără a-și primi sancțiunile cuvenite, pe Isus și Apostolii săi îi declară de simpli hipnotizatori. Ipoteze neclare, care nu pot dovedi nimic dar cu efecte dezastruoase, se ridică la suprafața cu tendința de biruință; ear comoara sufletului românesc, credința străbună, e crucificată prin dogmele științelor false, fără ca apărătorii ei să-și poată da din destul tributul jertfei de apărare.

Lucrul se clarifică ușor. Concepțiile naturalismului ateistic evoluează, își poartă steagul în triumf în școala creștină, asupra căreia biserica nu-și poate întinde aripa din cauza «înaltelor interese de stat».

Biserica însă, în fața primejdiei, nu poate sta nepăsătoare. Cu cât necredința se străcoară de sus în jos, tot nouă preoților ne revine datoria de a ne impune nouă îndrumare activității pastorale, o lărgire a frontului de luptă. Privirile noastre, pe lângă pregătiri temeinice, trebuie îndreptate în bună parte și spre pătura inteligenței dela orașe. Propaganda noastră să se întindă spre izvorul de unde pleacă spre sate unde păcatului. Nu vom face salturi nechezuite. Centrele mari, cu chipul Sodomei și Gomorei, vor cădea afară de cercul nostru de propagandă. Ne vom îndrepta spre micile noastre centre provinciale, pentru a ne apropia de toți cei înțelegători, intelectuali și slujbași de stat, și înrolându-i în armata noastră să-i convingem că ne sânt indispensabili în munca de refacere morală a mulțimii.

A întâri credința la orașe, e cerința vremilor de azi. Lucrând în unire, preoți și mireni, vom putea combate mai ușor concubinajele și divorțurile, materialismul și viața depravată, ce dă năvală spre sate.

Munca nu va fi ușoară, căci vom înfrânți elemente sceptice, refractare față de mișcările religioase, elemente stăpânite numai de gândul materiei: în sufletul acestora, tu, unilul preot dela sate, cu greu vei putea intra. Și de vei pleca cu arme vechi, vei fi învins. Vom afla însă și suflète bune, înțelegătoare, care ne vor sprijini în străduințele noastre de apărare ai credinței detronate de duhul vremilor schimbate. Să ne silim a le câștiga pentru scopurile propagandei noastre, ca în unire cu ele să ne facem apărători demni ai adevărurilor despre ființa și existența lui Dumnezeu, dornici a face un pas mai mult spre țințele înalte ale bisericii lui Hristos în mijlocul neamului nostru.

Lumea geme sub greutatea păcatelor și plânge după adevăr. Să i-l dăm prin jertfa noastră, făcându-ne «lumina lumii și sarea pământului».

Pr. Iuliu Moldovan.

Secțiunile Asociațiunii

Ca în fiecare an, secțiunile științifice-literare ale Asociațiunii noastre culturale s'au întrunit și de astă dată în 1/14 Iulie, în ședința plenară ordinară.

Prima ședință, bine cercetată, s'a deschis la ora 10^{1/2} prin cuvântul dlui președinte al Asociațiunii, V. Goldiș.

Di președinte ține să scoată la iveală, cu acest prilej, trei momente însemnate din viața Asociațiunii și a secțiilor ei: 1. Vizita Asociațiunii la București, în urma invitării Caselor Naționale și a altor factori culturali de peste Carpați. Accentuează, în calde cuvinte, primirea extraordinară de sărbătorească ce s'a făcut Asociației din partea capitalei, în special festivitățile dela Ateneu și Academie, unde M. S. Regele și A. S. R. Principele moștenitor s'au rostit atât de înălțat despre așezământul cultural din Ardeal. Arătând importanța și rezultatele îmbucurătoare ale vizitei dela București și din celelalte locuri, amintește între altele nume ale persoanelor, care au contribuit la măreția festivităților, pe al dlui general Manolescu, neobositul și nobilul conducător al Caselor Naționale.

2. Al doilea moment, pomenit de dl V. Goldiș, este centenarul lui Avram Iancu și pregătirile Asociațiunii în vederea comemorării ce se apropie și la care vor participa Suveranii, membrii familiei princiare, reprezentanții tuturor corporațiilor din țară și delegați din toate județele. La Tebea se va sluji parastas în fața moimăniului, care va rămâne și mai departe fără altă podoabă și fără alt monument decât simplitatea aceea mult grațioasă de până acum, (idee nimerită); dar, se va clădi la Tebea, din prilejul comemorării, o casă națională cu numele «Avram Iancu». La Câmpeni va urma ținerea ședinței festive a adunării generale, prezidate de suveran, după ce mai întâi la Vidra de sus se va face sfințirea muzeului și a casei culturale construite alături de casa lui Avram Iancu. Serbările se vor termina cu excursiunea pe multe Găina, unde se va ridica o troiță de pratră în amintirea croului sărbătorit.

3. În sfârșit, al treilea moment, asupra căruia se atrage luarea aminte a secțiilor, este necesitatea modificării statutelor Asociațiunii și adaptarea lor la situația schimbată a țării. Lucrarea aceasta, de nouă organizare, este planul să se îndeplinească la o adunare generală, care se va convoca în toamna anului curent la Cluj sau în alt centru potrivit.

După cuvântarea lămuritoare a dlui președinte V. Goldiș, a urmat citirea raportului dlui Horia Petra-Petrescu, încredințat cu purtarea agendelor secretariatului literar. Raportul, după ce consacra câteva șire de plete și recunoștință răposaiilor bărbați ai neamului, Bibicescu, P. Cozma și C. Diaconovici, decedați în anul trecut, se ocupă amănunțit de activitatea secțiilor și a membrilor ei. În legătură cu raportul citit, au mai vorbit dnii: G. Bogdan-Duică, V. Brăncuș, D. Comșa, V. Goldiș ș. a.; ear propunerile făcute în raport se înaintază secțiilor singurate să se rostească asupra lor în ședințele din aceeași zi, ținute după amiază.

A doua ședință, ținută în 2/15 Iulie, s'a deschis la ora 10 a. m. Di președinte V. Goldiș anunță că s'au trimis, din prilejul întrunirii în ședință plenară a secțiilor, telegrame omagiale M. Sale Regelui și A. S. Regale Principei moștenitor. Se citesc apoi rapoartele diferitelor secțiuni, — și urmându-se desbateri asupra propunerilor făcute, se aduc hotărâri, din care amintim câteva: Se designează conferențieri: cu ocazia comemorării lui Avram Iancu di Dr. S. Dragomir, profesor universitar, care a scris biografia croului, ear cu ocazia adunării generale din toamnă (la Cluj sau alt loc) di prof. univ. Bogdan Duică;

Se decide publicarea unui Almanah al secțiilor asupra mișcărilor noastre culturale. Almanahul, lucrare de propagandă, va sluji drept orientare cititorilor săi despre condițiile de viață și existență ale poporului român. Secretarul literar va compune planul de lucrare a publicației și-l va comunica secțiilor;

Arhiva fostului corp XII de armată austriac aflătoare la Asociațiune, se va aranja așa, ca să poată fi utilizată de cercetători. Se iau măsuri pentru publicarea Dicționarului neologismelor în limba română. Membrii corespondenți în secția medicală se proclamă dnii Dr. Stoichița și Dr. Cornea. Pentru întocmirea unei expoziții miniere și de industrie casnică, la adunarea fes-

tivă dela Câmpeni, se încredințează dl D. Comșa, care în această materie are bogată experiență și pricepere. După ce, în chestiunea schimbării statutelor Asociației, — ce se va face în curând, — dl președinte V. Goldiș a dat unele idei, care vor servi ca bază la modificare, se declară terminată ședința plenară a secțiunilor.

Activitatea preoției din Bucovina

Societatea clerului «Mitropolitul Silvestru» din jud. Suceava și-a ținut zilele acestea adunarea generală ordinară. Din raportul făcut de președintele societății, dl Dr. George Mihuleț reținem următoarele:

Inițiindu-se în Cernăuți «Societatea clerului din arhiepiscopia Bucovinei», s'a înțeles organizarea clerului din această provincie. Fiecare preot este obligat să fie membru al unei societăți județene, devenind în același timp membru al societății din Cernăuți și al «Asociației generale a clerului ort. rom.» din București. Fiecare preot din România-mare plătește odată pentru todeauna societății din București o taxă de intrare de 20 lei. O taxă lunară se plătește societății județene, care varsă apoi 40 la sută societății din Cernăuți și prin intermediul acesteia 20 la sută societății din București. Deci 40 la sută din taxa lunară rămân pe seama societății județene.

Membrii societății «Mitropolitul Silvestru» au achitat aproape toți taxele lunare pe anul 1923. Pentru anul curent s'a prevăzut o taxă de 10 lei de fiecare membru.

Agendele de interes general ale societății au fost dezbătute în sânul comitetului local și apoi aduse la cunoștință comitetului central din Cernăuți, care se compune din biroul central și din câte un delegat al fiecărei societăți județene. «Școala Română» și «Casa Națională» inițiind un cabinet de lectură și o bibliotecă, societatea clerului din județul Suceava a izbutit să obțină în fiecare zi dela ora 11 dim. acest local, unde preoții se adună și citesc reviste etc. Această acțiune culturală este lipsită de orice latură politică. Un mijloc eminent de consolidare ar fi și crearea unei bănci preoțești. Societatea s'a gândit și la consolidarea preoției pe terenul activității pastorale. În Suceava este o mănăstire, vestit loc de pelerinaj, care ar putea fi aleasă drept centru de activitate preoțească.

S'a dezbătut și chestiunea atitudinii preoților față de partidele politice. S'a hotărât ca preoții să nu se amestece în politica militantă, ci fiecare să sprijinească partidul său întrucât e vorba de promovarea intereselor naționale.

Convocare

Prin aceasta invităm pe toți domnii membri de orice categorie, al despărțământului Sibiu al «Asociației», la

adunarea generală anuală

a despărțământului în comuna Porcești (jud. Sibiu), pe ziua de Sf. Ilie, Sâmbătă, în 2 Aug. n. (20 Iulie v.) a. c. Adunarea generală plănuiește la Avrig nu s'a putut ține acolo. Serbarea adunării generale va fi împreună cu sfințirea steagului cumpărat de cei din America pe seama «Căminului cultural Principele Mihai». Adunarea se va ține, după sfințirea steagului, la ora 3 1/2 p. m., în casa națională a «Căminului cultural Principele Mihai». Se va cere darea de seamă a comitetului despărțământului, se vor ține conferințe și seara va urma o reprezentație teatrală cu joc. Adresa locală: dlui Ioan N. Ciolan, se cretarul «Căminului cultural Principele Mihai». Porcești. E de dorit să la parte cât mai mulți la această serbare care promise să reușească cât se poate de bine. — În numele comitetului despărțământului Sibiu:

Dr. Gh. Preda, președinte. Dr. H. Petra-Petrescu, secretar.

La Librăria Arhiepiscopalească din Sibiu se află de vânzare:

Părți alese din Biblie

tipărită cu litere latine, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dnii Ioan Mețianu, arhiepiscop și mitropolit.

Prețul legat 25 Lei plus porto postal 5 Lei

Nr. 6082/1924 Bis.

Notificarea oficială

despre primirea în Academia teologică „Andreiană”.

În Academia teologică „Andreiană” din Sibiu, conform noului Regulament, vor fi primiți absolvenții liceelor clasice având bacalaureatul și absolvenții de seminare. Absolvenții celorlalte școli secundare (școli normale etc.), vor fi primiți ca ascultători extraordinari și vor deveni ascultători ordinari făcând examenul de diferință la liceu.

Cereri de primire pentru anul academic 1924/25 sunt a se adresa Consistoriului arhiepiscopalean până la 1/14 August a. c. însoțite de următoarele documente:

1. Carte de botez;
2. Testimoniu din școala secundară;
3. Atestat dela medic despre starea sănătății;
4. Alte eventuale documente recomandatoare.

Studenții sânt obligați a locui în internatul Academiei, unde vor avea toată întreținerea, contribuind cu sume de tot modeste în cazul când mijloacele Academiei ar fi insuficiente pentru acoperirea integrală a cheltuielilor.

Înmatricularea în Academie se va face în zilele dela 1 până la 8 Septembrie a. c. stil nou, având fiecare student a se prezenta la timp și a se provădea cu haine de pat și cu rufe necesare.

Protopopii, preoții și profesorii de religie sânt invitați a sfătui pe tinerii buni ieșiți din școlile secundare, ca să îmbrățișeze în număr cât mai mare chemarea preoțească.

Preoția a fost slujba cea mai cu cinste și mai iubită în trecutul neamului nostru, deschizând larg teren de muncă pentru binele poporului. Ea este și astăzi chemarea care dă cele mai superioare rosturi pentru viața unui om, punându-l în serviciul celui mai înalt ideal și al fericirii poporului.

Sibiu, din ședința senatului bisericesc ținută la 4/17 Iulie 1924.

Consistoriul arhiepiscopalean.

INFORMAȚIUNI

La Sinaia. Familia Regală și-a luat reședința de vară la Sinaia. În castelul Pelisor se află și principele Dușan, moștenitorul tronului iugoslav. Micul principe rămâne în Sinaia în timpul verii.

Dela liceul «Andrei Șaguna» În 5 Iulie, s'a ținut examenul oral de capacitate la liceul din Brașov «Andrei Șaguna», obținând notă de trecere toți cei admiși la examenul oral. **Cu laudă:** Ovid Popovici, Vinilă Petrară și Tiberiu Șerban. **Cu foarte bine:** Mariora Missis, Elisabeta Pricu. **Cu bine:** Octavian Boș, Ion Cristoloveanu, Ion Haller, Nicolae Moise, Ioan Stănescu, Vasile Velican, Dumitru Pascu și Zeno Spârchez. **Cu suficient:** George Moșă, Emil Popovici, Virgil Papianoș, George Puiu, Cornel Runcanu, Aurel Rusu, Cornel Stăduț, Victor Taus, Veturia Spârchez, Stela Suciu, Aurel Șoarec și Eremie Staicu.

Se cer măsuri urgente. Zilele noastre scot la iveală un lucru cu desăvârșire neexplicabil. Se arată anume că țara noastră mărită are astăzi 168 mii de cărmăci, din care 136 mii se află în mâni evreiești, și abia 32 mii de creștini, cam jumătate dintr'unșii români. Debitele de tutun în Ardeal sânt 13 mii, din aceste trei mii în mâni românești, iar restul de 10.000 în mâni străine. Cifrele acestea sânt atât de grăitoare încât orice comentariu devine de prisos; cerem totuși să se facă depreț în țara care este creștină și românească.

Rechemat. Din capitală se anunță că în sfârșit Vaticanul s'a decis să rechemde dela București pe arhiepiscopul romano-catolic Rajmund Netzhammer, compromis în țara noastră încă de pe vremea ocupației germane prin o atitudine dușmănoasă românilor.

† Elena Trifan n. Grindean, soție de culegător tipograf, după un morb greu și îndelungat, a răposat în Domnul Miercuri în 16 Iulie n. c. la ora 8 1/2, fiind în etate de 39 ani. În mormântărea are loc Vineri în 18 Iulie n. c. la ora 4 d. a. din capela cimitirului central. Odihnească în pace!

Întru pomenirea luptelor ce s'au dat în Iulie 1849 între români și unguri la Fântânele, unde acești din urmă conduși de Paul Vasváry au fost cu desăvârșire înfrânți, s'au dat în anul acesta, la 7 Iulie, mari serbări pe locul memorabil de pe Someș. Au participat la serbări aproape zece mii de români din Munții apuseni și din alte locuri.

Apel. Pentru completarea materialului ce-l pregătesc pentru tipar, rog pe toți frații preoți din țara întreagă și pe toți cei ce se interesează de literatura noastră religioasă, să binevoiască, în termen de 30 zile, a-mi trimite orice fel de produs, complet ori fragmentar, de poezii religioase indignând orice circumstanță relativ la religia și la circulația în popor a poeziilor religioase. Or-ce informații și or-ce comentarii, orice indignări de izvoare (Reviste, cărți etc.) sânt binevenite și le primim cu sincere mulțumiri. Colaboratorilor mei, pentru munca lor de interes cultural, le antcipiez călduroase mulțumiri. **Pr. D. Voniga**, Redacția «Luminătorul» Timișoara I. St. Gheorghe 4. II.

ȘTIRI LOCALE

Predică în catedrală. Sâmbătă, la sărbătorea Sf. Petru și Pavel, și Duminica trecută a predicat în catedrala noastră păr. Dr. A. Crăciunescu, prof. seminarial.

Ucenicii și cărștarea sfințel bisericii. Ucenicii dela meseriașii sibiieni n'au avut posibilitatea să asiste la serviciile divine în Dumineci și sărbători, de oarece patronii n'au respectat dispozițiile din art. 13 al legii dela 1891 privitoare la repausul duminical. Acum s'au luat măsuri în consecvență din partea autorităților; și astfel patronii — cum am anunțat în numărul precedent — sânt invitați, sub urmări legale, să-și trimită ucenicii la serviciul divin în Dumineci și sărbători.

CĂRȚI ȘI REVISTE

Din Biblioteca populară a Asociației a apărut Nr. 115. Conține sub titlul Clipe de întremare sufletească, versuri și proză, potrivite de citit în sezoani și la alte ocazii. Prețu 4 Lei. Se pot face și abonamente la această bibliotecă îngrijită de secretarul literar al Asociației cu sprijinul celor mai buni scriitori. Costul abonamentului anual este 50 lei pentru membrii, 70 Lei pentru nemembrii Asociației. Adresa: Asociațiunea, Sibiu, strada Șaguna 6.

Liturgia pentru cor mixt, pe extenziune de 11 coile 8° mare, legată frumos. Prețu 60 lei trimisă recomandată la adresa cumpărătorului. Cuprinde pe lângă cântările liturgiei sf. Ioan gură de aur imoasele și troparele celor 4 praznice mari, fericirile, când servește arhierul, trei Herculice, concerte (priesne) etc. — Se poate comanda prin trimiterea înainte a prețului ori contra ramburs la Timotei Popovici, profesor, str. Regina Maria 7.

De același autor: Liturgia pentru 3 voci egale. Ed. III. Legată 25 Lei.

Dela „Reuniunea meseriașilor români din Sibiu”

Onor. membri ai «Reuniunii meseriașilor români din Sibiu», precum și toți stimătorii mult regretatului fost președinte Victor Em. Tordășianu sânt invitați prin aceasta a participa la sfințirea și desvălirea plăcii comemorative, care se va ține Duminică în 20 Iulie n. c. la ora 4 d. a. la mormântul răposatului din cimitirul central.

Sibiu, 10 Iulie 1924.

Pentru comitet:

George Poponea,
președinte.

Stefan Duca,
secretar.

Din public

Declarație

Un anumit Nicolae S. Diescu, (?) profesor și avocat, Sibiu, publică în ziarul Universul Nr. 153 sub «Cronica» «Răsunările unui prefect» o droaie de minciuni la adresa mea.

Îmi iau voie a comunica Onor. public cititor că am adus cazul la cunoștința dlui ministru de interne.

Declar cronică de minciuni și pe autor de calomnii, în sub demnitatea mea a reaga la atari fteacuri.

Prefect: *Bolu.*

Direcțunea Școlii normale «Andrei Șaguna», Sibiu.

Înștiințare

La școala normală «Andrei Șaguna» din Sibiu se primesc în anul școlar 1924/25 elevi noi în următoarele condițiuni:

1. În clasa I. băieți, cari au certificat de absolvire a școlii primare cel puțin cu nota generală «bine», au certificat de bună purtare, au împlinit 12 ani, dar n-au trecut de 14 ani. Se dă dispens de etate de 6 luni. Pentru această clasă sânt libere 15 burse la 2000 lei și 15 semiburse la 1000 lei, plătite de onor. Minister al Instrucțiunii.

2. În clasa a IV-a se primesc ca solvenți 10—15 băieți, cari au terminat cu succes bun trei clase la o școală normală cu 8 clase, ori la o școală secundară. Acești din urmă, înainte de primire, vor da un examen de diferență.

Toți elevii sânt interni. Primiriile în clasa I se fac în baza unui examen de primire. Cerețile să se adreseze până la 1 Septembrie c. Direcțiunii Școlii Normale «Andrei Șaguna» Sibiu, cu următoarele documente: a) act de naștere dela oficiul stării civile; b) extras din matricula botezătorilor; c) certificat școlar; d) certificat de vaccinare. Aspiranții la burse vor mai înainta: e) certificat despre situația familială și averea părinților, și f) un angajament iscălit și de părinți (ori tutor) în fața primarului comunal, în care se obligă: a servi ca învățători cel puțin 10 ani, în caz contrar a restitui bursa. Primarul va confirma identitatea iscăliturilor.

Examenele de primire se vor ține în 10 Septembrie, iar înscrierile din 11—15 Sept.

Elevii primiți sânt datori să aducă: 4 cămeși, 4 părechi ismeae, 3 cămeși de noapte, 4 perechi ciorapi, 6 părechi obiele, haine de pat (saltea, cearșafuri, strai ori plapomă, pernă și o acvertură de pat), 3 ștergere, 3 servete, 1 iighian, cuțit, furculiță, lingură, o ceașcă, 3 farfurii, pepene, săpun, perie de dinți, perie de haine și de ghețe, ață, ac, briceag, uniformă, încălțăminte necesară și o violină.

Consistorul eparhial ortodox român Cluj

Nr. 3913/1924

(67) 1—1

CONCURS

În temeiul concluziunii Nr. 45 al sinodului eparhial al Clujului, din 6 Mai a. c. prin aceasta se deschide concurs pentru ocuparea catedrelor de profesori, sistematizate la Institutul teologic ortodox român nou înființat în Cluj, cu termenul până la 1 August st. n. a. c. și anume:

1. Post de profesor pentru *Isagogie, Eșeză și Arheologia Bibliei.*
2. Un post de profesor pentru *Istoria bisericească și Apologetică.*
3. Un post de profesor pentru *Morală și Dogmatică.*
4. Un post de profesor pentru *Pastorală liturgică* și drept canonic.
5. Un post de profesor pentru *Studiile pedagogice și Omiletică.*
6. Un post de maestru pentru *Cântări bisericești și tipic.*

Retribuțiile împreună cu aceste posturi fac pentru un profesor 2200 Lei salar de bază plus toate accesoriile legale, pentru maestrul de cântări 1000 Lei salar de bază și adaosurile legale.

Concurenții își vor înainta cererile în termenul indicat mai sus Consistorului ortodox român din Cluj, însoțite de următoarele documente:

- a) Act de naștere și de botez.
- b) Diploma de doctor în Teologie.
- c) Atestat de serviciu de până aci pentru cel ce sânt acum în funcțiune.
- d) Alte certificate despre studiile ce le au.
- e) Pentru catedra de profesor de drept se cere doctoratul în drept și absolutorul teologic.
- f) Pentru profesorul de cântări bisericești și tipic o dovadă, că este apt de a satisface chemării sale.

Concurenții, cari n'au mai fost profesori, sânt obligați a se supune examenului de concurs în fața comisiei designate de Consistorul Diecezan, conform dispozițiilor regulamentului votat de sinodul eparhial sub Nr. 46 din 7 Mai a. c., iar profesorii titulari dela alte institute teologice instituții cu acte în regulă sânt dispensați dela acest examen.

Numirea de profesori se face cu titlul provizor, și numai după doi ani de serviciu poate cere numirea de titular definitiv. Deciderea cade în competența Consistorului. Candidații, cari au fost, ori sânt profesori definitivi, pot fi numiți titulari definitivi.

Cererile intrate după expirarea termenului de 1 August st. n. nu se iau în considerare.

Cluj, din ședința plenară a Consistorului Eparhial, ortodox român, ținută la 17 Iunie 1924.

Laurențiu Curea,
Secretar.

Nicolae Ivan,
Episcop.

(66) 1—1

Publicațiune

În baza autorității date de Preaven. Consistor arhidiecezan din Sibiu sub Nr. 5621/1924 Ep. din 10 Iunie a. c. Comitetul parohial eșcrie licitațiune minuindu publică pentru zidirea din nou a bisericii ortodoxe române din parohia Ighisdorului român.

Licitațiunea se va ținea Duminică în 27 Iulie st. n. a. c. la ora 11 a. m. în localul școlii române din loc.

Prețul de strigare este: 357.983 Lei adică Trei sute cincizeci și șapte mii și nouă sute optzeci și trei Lei, după care sumă se va depune vadiul de 10%.

Planul și devizul de spese se pot vedea în orice zi la oficiul parohial ortodox român din Ighisdorului român.

Ighisdorului român la 1 Iulie 1924.

Romul Constantinescu,
paroh, prez. comit. par.

Chirion Russu,
not. comit. par.

Nr. 4989 Școl.

(65) 3—3

CONCURS

La școlile secundare din localitățile mai jos înșirate sânt catedre de religie vacante, pentru a căror întregire publicăm concurs cu termen de 30 zile, dela prima publicare în «Telegrafu Român».

„DACIA TRAIANA“

institut de Arte grafice, de Editură și Compactorie s. p. a. Sibiu

Convocare

Domnii acționari ai Institutului de arte grafice, de editură și compactorie «DACIA TRAIANA» s. p. a. Sibiu, sânt invitați, în conformitate cu paragraful 12 din statute, a se întruni în

Adunare generală extraordinară,

care se va ține în sala de ședințe a Creditului Technic Transilvănean, Sibiu, Sâmbătă în 2 August la ora 5 după masă.

ORDINEA DE ZI:

1. Deschiderea și constituirea adunării generale extraordinare.
2. Schimbarea paragrafilor 8, 9, 21, 28 și 32 din statute.
3. Ratificarea bilanțelor pro 1921, 1922 și 1923.
4. Alegerea Consiliului de Censori, și
5. Alegerea Consiliului de Administrație, în conformitate cu §§-ii 21 și 36 din statute.
6. Eventuale propuneri.

Domnii acționari, cari doresc să ia parte la adunarea generală extraordinară, sânt rugați să depună titlul provizoriu la banca «Albina», Sibiu, sau la «Banca Centrală», Filiala Sibiu ori la Creditul Technic Transilvănean, Sibiu, ori apoi la casieria societății noastre, cel mult până la 30 Iulie a. c.

Dacă adunarea generală nu ar întruni condițiunile paragrafului 13 din statute, alin. 2, se convoacă tot acum aceeași adunare generală extraordinară pe 9 August, cu aceeași ordine de zi, și în același local, când se va ține cu ori și câți acționari vor fi prezenți.

Sibiu, la 27 Iunie 1924.

(68) 1—1

Consiliul de administrație.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura și tiparul Tipografiei arhidiecezane

1. Sibiu: liceul de fete.
2. Făgăraș: liceul de băieți.
3. Hunedoara: școala medie de fete și primare.
4. Petroșeni: liceul superior și primare.
5. Lupeni: școala medie și primare.
6. Brad: școala medie și primare.
7. Dicioșanmărtin: școala medie și primară.
8. Satulung: școala medie și primară.
9. Sebeș: școala medie și primară.
10. Blaj: liceul conf. școala normală etc.
11. Sf. George: școala normală de fete.

Catedra de religie dela Sibiu, Făgăraș, Hunedoara și Sebeș, e sistematizată de Consistor și e recunoscută și de onor. Minister al Instrucțiunii publice, pentru toate celelalte catedre luarea la cunoștință din partea ministerului se așteaptă.

Profesorii de religie titulari fac parte din corpul profesoral al școlii respective și vor fi salariați la fel.

Concurenții au să dovedească calificație preotească și pedagogică; sânt preferenți candidații cu studii academice precum și cei ce au dat examenul pedagogic profesoral.

Cererile de concurs înștruite cu documentele relative la calificație și serviciile anterioare să se trimită în termenul deschis la adresa Consistorului arhidiecezan.

Sibiu, din ședința senatului școlar a Consistorului arhidiecezan.

Consistorul arhidiecezan.

Citiți

MEMORIILE

Arhiepiscopului și Mitropolitului
Andrei Șaguna

Au apărut într'un frumos volum, de 112 pagini, cu ilustrațiuni. Cartea cuprinde însemnările lui Șaguna despre fapți și întâmplări momentuoase din viața sa. Se află la

Librăria Arhidiecezană în Sibiu

Preț: 25 Lei

Au sosit la Librăria Arhidiecezană

Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Notății literare: povestiri, călătorii, cărți pentru copii medicale, pedagogice, economice, povești; diverse biblioteci ca: Biblioteca pentru toți, Minervei, Căminul, Semănătorul, Scriitorii români, Steaua, Flacăra, Clipe de uitare, Scriitorii celebri, Fol. volante, Pagini alese din scriitorii români. Biblioteca Universală, Lumea copiilor, Steaua copiilor, Astra nouă, Biblioteca clasică, Biblioteca inimii, Biblioteca Energia.